

Klimat- och näringslivsdepartementet

kn.remissvar@regeringskansliet.se

kn.e.remissvar@regeringskansliet.se

KN2023/04578 ”Förslag om nya energipolitiska mål”

Handelskammaren har tagit del av förslagen på nya energipolitiska mål och vill framföra följande.

Planeringsmål och leveranssäkerhetsmål

Handelskammaren ser dessa mål som intimt förknippade och vill påpeka två faktorer som påverkar förmågan att leverera målsättningarna. *Näringslivets möjlighet att efterfråga effekt påverkas av transmission och prisnivåer. Dessa är varierar kraftigt inom landet och detta behöver beaktas.*

Ett ambitiöst planeringsmål med syfte att leverera el för elektrifiering och grön omställning förefaller rimligt. Som förslaget konstaterar så är behovsbilden på 300 TWh 2045 osäker och det är därför viktigt att beakta de dimensionerande faktorer som finns för tillväxten. Därtill kan det inte utan vidare antas att målsättningar kan formuleras nationellt, när Sverige har flera effektområden och elprisområden med radikalt olika förutsättningar.

Två frågor spelar härvidlag stor roll. Den ena är dimensioneringen av nät och den andra är frågan om prisnivåer under perioden.

För det första: Dimensioneringen av näten är gränssättande. Systemförstärkningar kan förbereda elnätet att svara på behov snabbare. En målsättning för förmågan att reagera på efterfrågan/inmatning är lika viktig som ett behovsmål.

Utan dimensionering av nät som snabbt kan ta emot produktion och efterfrågan av effekt, kommer behov inte kunna matchas med produktion. Under en period av stark tillväxt och hård global konkurrens – till följd av samtidig omställning av näringslivet - är förmågan att bygga ut nät avgörande.

Härvid bör påpekas att Sverige i dagsläget är fyra effektområden som har dramatiskt olika utgångspunkter.¹ Elområde 3 och 4 hör till det fåtal områden i Europa som har negativ effektbalans. Fram till 2045 kommer gränserna för dessa områden omprövas regelbundet med en första reform som träder i kraft 2027. Detta har betydelse på flera sätt.

---

¹ enligt ENTSO-Es nomenklatur, som i Sveriges fall sammanfaller med elprisområden

Det faktum att de delar av landet där 90% av arbetsmarknad och näringsliv arbetar har negativ effektbalans som utgångspunkt. En aspekt av detta, vid sidan om tillståndsfrågor, handlar om transmission. I elområde/effektområde SE4 får företag ofta besked att ny effekt inte kan tilldelas före 2030. Detta beror på att transmissionen inte förmår förmedla effekt, trots att det per se finns produktion i landet. Företags ställs då inför valet att köa för effekt och betala för att signalera efterfrågan, eller avvakta alternativt avstå eller omlokalisera sitt behov.

Svenska kraftnät har noterat att det kan bli så att obalanser dvs äventyrad effekt-tillräcklighet, finns även framgent ²

Bristen på transmission påverkar således näringslivets *möjlighet* att efterfråga effekt.

Eftersom elnätens kapacitet är dimensionerande för möjligheten att efterfråga behöver det skapas tydligare möjlighet att bygga ut näten proaktivt så att de är förberedda för expansion. Stamnätet och övriga nätägare har som vi uppfattar det kunskaper för strategisk utbyggnad som kan underlätta för att ta emot effektförfrågningar. Även om elsystemet behöver bygga på förfrågningar, så kan det förberedas för att hantera olika volymer. Elnätet kan förberedas för att snabbt kunna svara på effektförfrågningar eller inmatning av produktion. Det finns en stor samhällsekonomisk risk i att inte förbereda för möjlig expansion.

En modell utan sådana åtgärder riskerar att i sig påverkar tillgängligheten så att investerare väljer bort att efterfråga i Sverige, eller delar av Sverige.

Till detta kommer lagkravet på att prioritera investeringar genom kapacitetsintäkter som uppstår vid flaskhalsar mellan elområden. Dessa behöver ges högsta prioritet och ger även utrymme för att göra just den typ av strategiska förstärkningar som ökar elnätets förmåga att snabbt reagera på efterfrågan.

Lika viktigt som en grov ambitionsnivå är alltså en målsättning för elsystemets (nätens) förmåga att reagera på marknaderna – i hela landet.

För det andra: Priser på el påverkar företagens *möjlighet* att efterfråga effekt.

Till detta kommer den avgörande frågan om prisernas dimensionerande effekt på efterfrågan. Det finns ett starkt samband mellan priser på el och konkurrenskraft. Exempelvis visar studier att priser på el starkt påverkar tillverkningsindustrins utveckling i Nordamerika (McKittrick and Aliakbariav, 2017, Frasier Institute)³. Ökande och höga priser på el i har stark påverkan på minskad sysselsättning. Handelskammaren har en kommande studie på svenska data som visar samma effekter. Valet att ha olika priser på el är alltså det viktigaste industripolitiska avgörandet och därmed centralt för de energipolitiska målsättningarna. Prisnivåerna i de olika elområdena de senaste åren samvarierar signifikant med den rapporterade effektefterfrågan som SVK rapporterade i sin nätutvecklingsplan.

---

² SVKs Nätutvecklingsplan 2024-2033, ser en utmaning i perspektivet till 2045 (s 22), och på kortare sikt finns utmaningar fram till 2027 (Kortsiktig marknadsanalys- Analys av kraftsystemet 2023-2027)

³ "Our study documents the decline of Ontario's manufacturing sector and then seeks to evaluate the role of growing industrial electricity costs. We estimate that about 64% or two thirds of the lost manufacturing jobs from 2008 to 2015 could be attributable to rising electricity prices."

Ett effektmål och målsättningar om leveranssäkerhet för elsystemet behöver ta höjd för att priserna och effektbalansen starkt påverkar efterfrågan. Företags efterfrågan på effekt speglar alltså inte enbart deras underliggande efterfrågan i sina olika egna marknader, utan villkoren för utbud av insatsvaran el i form av tillgänglighet (när och hur effekt kan tilldelas) och pris.

Eftersom 90% av svensk ekonomi bedrivs i elområde 3 och 4 har detta stor betydelse som utgångspunkt för perioden fram till 2045.

Innebörden av nationella mål riskerar att bli oklar om inte detta beaktas. En politik som inför nationella priser (eventuellt med olika prisområden för producenter) eller gemensamt svenskt elprisområde är en förutsättning för ett nationellt formulerat behovsmål. Även som svenska regeringar kvarstår med synen att ha olika förutsättningar för tillgång och pris för effekt, så kommer regelbundna omprövningar att påverka möjligheterna för behovet att utvecklas.

Över längre tid kan scenarier eller prognoser för systempriset i Norden tas som utgångspunkt för behovsmål, men fördelning av behov i form av företagens och hushållens förmåga eller möjlighet att efterfråga kan vara radikalt olika i olika regioner och perioder in landet.

Ansvarsfrågan

Avseende ansvarsfrågan är det av stor betydelse att dessa förtydligas och det är positivt att en sådan ansats finns i förslaget. Den rollfördelning som föreslås tycks rimlig. Ytterst behöver det emellertid även bli än mer tydligt att det måste finnas ett tydligt politiskt ansvar för elsystemet. Att myndigheter fattar oberoende beslut inom tydliga ansvarsområden är inte liktydigt med att det ytterst behöver finnas ett tydligt politiskt mandat och ansvar för systemet.

Sammanfattningsvis

Dimensioneringen av näten är gränssättande. Proaktiva systemförstärkningar kan förbereda elnätet att svara på behov snabbare. En målsättning för förmågan att reagera på efterfrågan/inmatning är lika viktig som ett behovsmål. Vid brist i transmission blir det inte möjligt att efterfråga effekt inom viss tid vilket kan leda till omprövningar av investeringar och direkt påverka behoven.

Prisnivåer spelar dokumenterad roll för lokalisering av behov. Innebörden i en nationell målsättning som inte tar höjd för detta eller inrymmer strategier för att skapa lika villkor i landet, blir oklar.

Malmö den 30 januari 2024
SYDSVENSKA HANDELSKAMMAREN

Per Tryding
Vice VD